

باسمه تعالی

سی اشکالات رایج در تدوین طرح تحقیق^۱

مهدی محقق فر

در ارزیابی طرح تحقیق فراگیران کارگاه‌های آموزشی برخی موارد بیش از سایر اشتباهات به چشم خورده است. این موارد را به صورت زیر و در قالب چند سوال مطرح کرده‌ام. می‌توانی قبل از تحویل طرح تحقیقت با مرور این سوالات، طرح خود را خودت به صورت نسبی ارزیابی نمایی و کارت را ارتقا دهی:

۱. آیا در عنوان تحقیق ات، سه عنصر موضوع کلی، استفهام و قید مطالعه مطابق الگوی سه جزئی لحاظ شده است؟
۲. آیا در عنوان تحقیق کلمه ای هست که می‌توانی آن را حذف کنی و از دقت علمی عنوان هم چیزی کم نشود؟
۳. آیا در بیان مسئله با وعده ای که در عنوان به مخاطب داده ای هماهنگی دارد؟
۴. آیا مطمئن هستی که در بیان مسئله، پاسخ و نتیجه تحقیق را ذکر نکردی؟
۵. آیا سوال اصلی دقیقاً همان ابهام مطرح در عنوان تحقیق را نشان می‌دهد؟
۶. آیا اگر سوالات فرعی تحقیق را که مطرح کرده ای با هم جمع کنی به همان سوال اصلی تحقیق می‌رسی و چیزی کمتر و یا بیشتر نخواهد بود؟
۷. آیا سوالات فرعی تحقیق به ترتیب منطقی چیده‌ای؟
۸. آیا رتبه همه سوالات فرعی ات یکسان است یعنی سوالات فرعی فرعی در کنار سوالات فرعی مطرح نکردی؟
۹. آیا مطمئن هستی که هیچ سوال فرعی تحقیقت عین سوال اصلی نیست؟
۱۰. آیا پرسش از مقدمات بعید تحقیق در بین سوالات فرعی تحقیقت نیست؟
۱۱. آیا مطمئن هستی هیچ سوال تحقیقت با آیا مطرح نشده است؟
۱۲. آیا فکر می‌کنی تمام سوالات فرعی ات به اندازه ای ابهام و ارتباط دارد که به عنوان یک سوال فرعی مطرح شود و در کتابخانه به دنبال مطالب برای آن بگردی و یک قسمت قابل توجه در گزارش پایانی (مقاله و یا پایان نامه) را بدان اختصاص دهی؟
۱۳. آیا در قسمت بیان ضرورت می‌توان امیدوار بود مخاطب به اهمیت تحقیق شما پی ببرد و نسبت به ضرورت انجام دقیقاً و مثلاً تکراری نبودن آن متقاعد بشود؟

۱. این فهرست در حال تکمیل و ویرایش است.

۱۴. آیا آنچه در بیان ضرورت گفته‌ای دقیقاً ضرورت همان چیزی است که در عنوان و سوالات تحقیق وعده کرده بودی مطالعه کنی؟
۱۵. آیا بین عنوان تحقیق، بیان مسئله، سوال اصلی و سوالات فرعی تحقیق هماهنگی تمام و کمال برقرار است؟
۱۶. آیا دقت کرده‌ای که در بین فهرست پیشینه تحقیق ات، هیچ موردی که به عنوان منبع تحقیق ات شمرده می‌شود، اشتباهاً ذکر نشده است؟
۱۷. آیا آدرس آثاری که به عنوان پیشینه ذکر کرده ای را نوشته‌ای؟
۱۸. آیا توصیف مناسبی از آثاری که به عنوان پیشینه نوشته‌ای؟
۱۹. آیا در قسمت پیشینه تمایز کارهای تحقیقی قبلی با تحقیق خودت را به خوبی بیان کرده‌ای؟ و با وجود این کار باز لزومی برای انجام تحقیق شما به نظر می‌رسد؟
۲۰. آیا هیچ تحقیق نزدیک‌تر به موضوع پژوهش شما در بین تحقیقات قبلی یافت نمی‌شود؟
۲۱. آیا ساختار و سازمان تحقیق با سوالات فرعی ات متناسب است؟
۲۲. آیا قسمت‌های مطرح در ساختار تحقیق متداخل نیستند؟
۲۳. آیا همه منابع تحقیق معتبر و دست اول هستند؟
۲۴. آیا ترتیب الفبایی بین منابع تحقیق رعایت شده است؟
۲۵. آیا همه اطلاعات کتابشناختی لازم را در منابع معرفی شده‌ات آورده‌ای؟
۲۶. آیا مطمئن هستی که جلد و یا صفحه را در بین فهرست منابع معرفی شده ذکر نکرده‌ای؟
۲۷. آیا مطمئن هستی هیچ موردی که عنوان منبع تحقیق ذکر کرده ای، در حقیقت جزو پیشینه تحقیق محسوب نمی‌شوند؟
۲۸. آیا مطمئن هستی که هیچ اشتباه تایپی و به خصوص غلط املایی در متن طرح تحقیق یافت نمی‌شود؟
۲۹. آیا مطمئن هستی تمام مواردی که به در شیوه نامه و دستور العمل مرکزی که تحت نظر آن تحقیق را انجام می‌دهی، رعایت شده است؟
۳۰. آیا طرح تحقیق را همکلاسی ها و یا استادان تو دیده اند و نظرات شان را درباره قوت و ضعف کارت دریافت کرده‌ای؟
- ۳۱.

به یادت باشد که پژوهش یک مهارت تلقی می‌شود که در هر بار تجربه ارتقا می‌یابد.
موفق باشید